

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84058,Swinarski-Antoni-Mikolaj.html>
2023-12-04, 08:30

Swinarski Antoni Mikołaj

SWINARSKI Antoni Mikołaj (20 XII 1910, Toruń – 8 IX 1985, tamże), chemik. Syn Emila, lekarza, oraz Marii z domu Radońskiej.

S. ukończył w 1928 Gimnazjum im. M. Kopernika w Toruniu i rozpoczął studia chemiczne na Uniw. Poznańskim. Po roku przeniósł się na wydział politechniczny uniwersytetu w Tuluzie, gdzie kontynuował studia chemiczne m.in. pod kierunkiem P. Sabatiera. W 1933 S. uzyskał francuski dyplom inżyniera chemika, który w 1938 nostryfikował na PW. Po powrocie do Polski odbył służbę wojskową, następnie przez krótki okres był zatrudniony w cukrowni „Janikowo”, a później w Toruńskich Zakładach Chemicznych „Polchem”. W 1934–39 pełnił funkcję szefa produkcji w fabryce chemicznej „Dr Roman May” w Luboniu pod Poznaniem.

S. brał udział w kampanii wrześniowej w randze podporucznika (w armii „Poznań”), został odznaczony Krzyżem Walecznych. Dostał się do niewoli niemieckiej, zdołał jednak z niej zbiec. Ponownie podjął pracę w zakładach w Luboniu. W 1945 został aresztowany i przewieziony do obozu Fort VII Poznań, a następnie przeniesiony do obozu w Żabikowie, skąd również udało mu się uciec.

Po wojnie został dyrektorem Zakładów Fosforowych w Luboniu, później kierownikiem Centralnego Laboratorium Badawczego Kwasu Siarkowego i Nawozów Fosforowych tamże. W 1948 obronił na wydziale matematyczno-przyrodniczym Uniw. Poznańskiego rozprawę doktorską pt. *Wpływ stosunku NO/NO₂ na wydajność produkcji nitrozowej kwasu siarkowego*. Następnie do 1950 pełnił funkcję adiunkta w Zakładzie Chemii Rolniczej na UAM. Jednocześnie był kierownikiem laboratorium badawczego w fabryce odczynników chemicznych w Gliwicach. W 1950 został naczelnikiem wydziału w Ministerstwie Przemysłu

Chemicznego. W 1951 powrócił do Torunia i podjął pracę na UMK, gdzie został kierownikiem Katedry Chemii Nieorganicznej (przekształconej później w Zakład Chemii Nieorganicznej). W 1954 został docentem, w 1958 profesorem nadzwyczajnym, w 1965 zaś zwyczajnym. W 1952–55 pełnił funkcję dziekana wydziału chemicznego w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Bydgoszczy. W 1969–75 był dyrektorem Inst. Chemii UMK. W 1962–65 pełnił funkcję rektora tego uniwersytetu.

Zainteresowania naukowe i tematyka prac badawczych S. dotyczyły głównie chemii nieorganicznej, w tym koordynacyjnej. Tej ostatniej poświęcił szczególnie wiele uwagi, prowadząc m.in. badania nad tio- i selenocyjanortęcianami, a także nad wyznaczaniem składu i stałych równowag prostych oraz mieszanych kompleksów w roztworach wodnych. Zajmował się także pracami z zakresu fotochemii, analizą chemiczną oraz technologią chemiczną, ze szczególnym uwzględnieniem procesów adsorpcyjnych i katalitycznych, głównie zjawiskami utleniania siarkowodoru na węglu aktywnym, wpływie powierzchni na właściwości katalityczne sorbenta, a także roli metali – promotorów powierzchni katalizatora na wydajność procesów utleniania. W swojej katedrze kierował zespołem zajmującym się badaniem zjawisk katalizy i adsorpcji. Był autorem ponad 170 publikacji oraz trzech patentów.

W celu znalezienia zdolnych kandydatów na studia chemiczne zorganizował w 1964 konkurs chemiczny dla uczniów szkół średnich, obejmujący ok. 100 szkół z 9 województw pn. Polski (obecnie znany p.n. Ogólnopolski Konkurs Chemiczny im. prof. Antoniego Swinarskiego).

S. uzyskał m.in. następujące odznaczenia: Krzyż Walecznych, Krzyż Oficerski i Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Oficerski Krzyż Orderu Legii Honorowej, Komandorski Krzyż Orderu Zasługi dla Republiki Włoskiej oraz nagrodę I stopnia ministra szkolnictwa wyższego. Otrzymał doktorat honoris causa uniwersytetu w Tuluzie (1971) oraz Złoty Medal Uniwersytetu w Ferrarze (1963). Był organizatorem i przewodniczącym Tow. Przyjaźni Polsko-Francuskiej w Toruniu, członkiem m.in. Société Chimique de France oraz

Accademie Adamo Mickiewicz di Storie e Letterature Polacco e Slave we Włoszech.

Z poślubioną w 1938 Wandą Mieczkowską miał czworo dzieci: Marię (dr anglistyki), Wojciecha (mgra inż. chemika), Jana (mgra inż. elektryka) oraz Magdalenę (mgr biochemii).

S. do końca życia uprawiał żeglarstwo.

Antoni Swinarski, [w:] M. Dąbkowska: *Chemicy sami o sobie w 1957 roku*, „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki” 2011, nr 1; C. Gronkowski: *Profesor Antoni Swinarski (1910–1985), refleksje ucznia w rocznicę zgonu*, „Wiadomości Chemiczne” 1986, z. 9–10; J.P., *Antoni Swinarski*, „Chemik” 2010, z. 12; A. Łodzińska: *Antoni Swinarski (1910–1985)*, [w:] *Toruńscy twórcy nauki i kultury (1945–1985)*, red. M. Biskup, A. Giziński, Warszawa 1989; *Swinarski Antoni (Mikołaj)*, [w:] *Pracownicy nauki i dydaktyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika 1945–1994. Materiały do biografii*, red. S. Kalembka, Toruń 1995.

Marcin Dolecki

[Poprzedni](#)
[Następny](#)